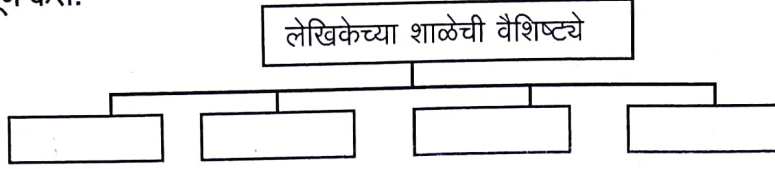

विभाग १ : गद्य

प्र.१ अ) उतान्याच्या आधारे सुचनेनुसार कृती करा.

१) आकृतीबंध पूर्ण करा.

मी रोज म्हशी घेऊन शाळेसमोरून जात असे. त्या शाळेचं नाव होतं, 'बुनियादी ग्रामशाळा पिंपरी (मेघे), आर्वी रोड, जि. वर्धा. शाळा म्हणजे एक भला मोठा हॉल होता. धान्य ठेवायला गोडाऊन बांधतात तसा, वर कौल असलेला, समोर एक छान, भलंमोठं चाफ्याचं झाड होतं. त्याची टपोरी, पांढरीशुभ्र फुलं शाळेच्या अंगणात पडलेली असायची. म्हशी घेऊन जाताना शाळेपाशी आले, की मी म्हशी घेऊन शाळेपुढं थांबत असे. शाळेत जाणाऱ्या मुली चांगले कपडे घालून वेणी-फणी करून शाळेसमोर खेळत असायच्या. काहीजणी झाडाखाली बसून अभ्यास करत असायच्या. तेव्हा मला वाटायचं... 'आपण पण शाळेत जावं.' मी एकदा अप्प्याजींना म्हटलं, अप्प्याजी, मला शाळेत जाऊन शाळा शिकायचीय.' चुलीपुढं बसून भाकरी करणाऱ्या आईनं हे ऐकलं अन् ती तरातरा बाहेर आली. "चिंधे, काय म्हणलीस? शाळेत जायचं... अन् रोज म्हशी कोण सांभाळील, आपल्या साठेच्या घराण्यात अजून कुणी शाळेची पायरीसुद्धा चढलं नाही... अन् शाळेत जायचं म्हणती शहाणी!"

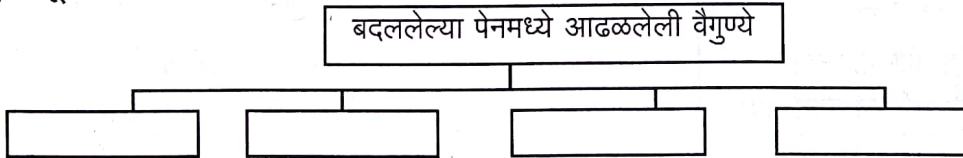
२) चौकटी पूर्ण करा.

i) शाळेचे नाव -

३) स्वमत - लेखिकेच्या आईने लेखिकेला शाळेत शिकण्यासाठी मनाई केली - याबद्दलचे तुमचे मत मांडा.

आ) खालील उतान्याच्या आधारे सुचनेनुसार कृती करा.

१) आकृती पूर्ण करा.

नेहमीच्या वापरातलं फाऊंटन पेन कुठं तरी गायब झालं होतं, बराच शोध घेऊनही काही केल्या ते सापडत नव्हतं. त्याखेरीजची वापरातील इतर पेनं घेऊन काम चालण्यासारखं होतं हे खरं; पण तरीही सारखं वाटतच होतं, की ते नेहमीचं पेन मिळायला हवं. असं काय वेगळं होतं बर त्यात? खरं म्हणाल तर ते कुठल्या ही पेनासारखंच पेन होतं; पण तरीही वापराच्या नित्य परिचयानं तेच काहीसं वेगळं वाटू लागलं होतं. जिथं जिथं पेन लपून बसलं असावं असं वाटत होतं, तिथं तिथं पुनः पुन्हा पाहिलं. पेन काही मिळालं नाही. अखेर दुसरं पेन घेऊन काम सुरू केलं.

हे पेन काहीसं वजनदार आहे, त्याचं वळण काही पहिल्या पेनासारखं नाही, रंगही तेवढा शोभेसा नाही, शाई थोडी फिकटच वाटते, अक्षरही किरटं येत आहे अशी काही वैगुण्ये त्यात दिसू लागली. त्याच त्या विचारांनी, ते पेन वापरू नये असं एकसारखं वाटू लागलं. एखादी दाट परिचयाची, खास स्त्रेहातली व्यक्ती दिवसभर भेटली नाही. तिच्याशी संवाद करता आला नाही की आपण अस्वस्थ होतो, तसंच काहीसं झालं. पुन्हा एकदा ठरवलं की ते काही नाही पूर्वीचं फाऊंटन पेन शोधून काढायचंच असेल कुठं तरी कप्प्यात एखादया पुस्तकात; पण ते शोधायचंय आश्चर्य नव्हे खरोखरचं, दुसरं पेन हातात घेऊन पहिल्या सारखं लेखन करताच येईना. मनालाही मरगळ वाटू लागली. बेचैनी वाढली.

(मागे पहा)

२) एका शब्दात उत्तरे लिहा.

२

- लेखकाने पुन्हा एकदा काय ठरविले ?
- दुसरे पेन हातात घेऊन लेखकाला काय करता येईना ?

३) कारणे लिहा.

२

- लेखकाने अखेर दुसरं पेन घेऊन काम सुरु केले
- आपण अस्वस्थ होतो

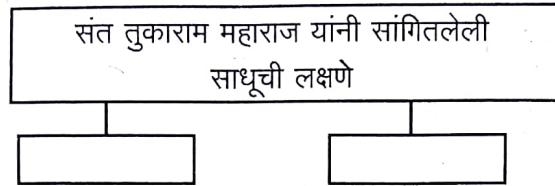
विभाग २ : पद्य

प्र.२ अ) पुढील पद्यांच्या आधारे दिलेल्या सूचनांनुसार कृती पूर्ण करा.

४

१) i) खालील आकृती पूर्ण करा.

१

ii) योग्य पर्याय निवडा.

१

१) साधू म्हणजे अशी व्यक्ती जो

अ) रात्रंदिवस ध्यान करते.

आ) रात्रंदिवस भजन करते.

इ) दुःखीकपटी लोकांना आपले समजते.

ई) रात्रंदिवस भक्ती करते.

जें कां रंजलें गांजले।
त्यासि म्हणे जो आपुलें॥१॥
तो चि साधु ओळखावा।
देव तेथें चि जाणावा॥२॥
मृदु सबाहय नवनीत।
तैसें सज्जनाचे चित्त॥३॥
ज्यासि आपंगिता नाही।
त्यासि धरी जो हृदयी॥४॥

२) दिलेल्या पंक्तीचा सरळ अर्थ लिहा.

२

मृदु सबाहय नवनीत ।

तैसें सज्जनाचे चित्त ॥

आ) कवितेच्या आधारे दिलेल्या सूचनांनुसार कृती करा.

४

१) खालील आकृती पूर्ण करा.

२

सुगरणीच्या खोप्याला
कवयित्रीने दिलेल्या उपमा

२) सुगरणीकडून माणसाने घ्यायचे गुण

२

अरे खोप्यामधी खोपा
 सुगरणीचा चांगला
 देखा पिलासाठी तिनं
 झोका झाडाले टांगला ।
 पिलं निजले खोप्यात
 जसा झुलता बंगला
 तिचा पिलामधी जीव
 जीव झाडाले टांगला ।
 खोपा इनला इनला
 जसा गिलक्याचा कोसा
 पाखराची कारागिरी
 जरा देख रे मानसा ।
 तिची उलूशीच चोच
 तेच दात, तेच ओठ
 तुले देले रे देवानं
 दोन हात दहा बोटं ।

३) एका शब्दात उत्तर लिहा.

- i) सुंदर खोपा विणणारा पक्षी -----
 ii) खोपा टांगण्याची जागा -----

विभाग ३ : भाषाभ्यास

प्र.३ अ) सूचनेनुसार सोडवा.

- १) i) सिंधुताईनी अनाथांची आई व्हायचे ठरवले. (काळ ओळखा)
 ii) अली संकटातून मार्ग काढेल (भूतकाळ करा)

२) खालील वाक्यप्रचारांचा अर्थ लावून वाक्य लिहा.

- i) आकांत मांडणे ii) थक्क होणे

आ) १) समानार्थी शब्द लिहा.

- i) चित्त - ii) सकाळ -

२) खालील शब्दांचा योग्य क्रम जुळवून अर्थपूर्ण वाक्य तयार करा.

- i) धक्का बसतो अलीला कमालीचा
 ii) खराटे झाडांचे दिसू होते लागले.

३) जोड्या जुळवा

अ ब

- i) ? अ) उद्गारचिन्ह
 ii) ! ब) प्रश्नचिन्ह

४) अचूक शब्द ओळखा.

- i) सूपिक / सुपिक / सुपीक / सुपीक
 ii) जल्लोष / जलोश / जल्लोश / जलोष

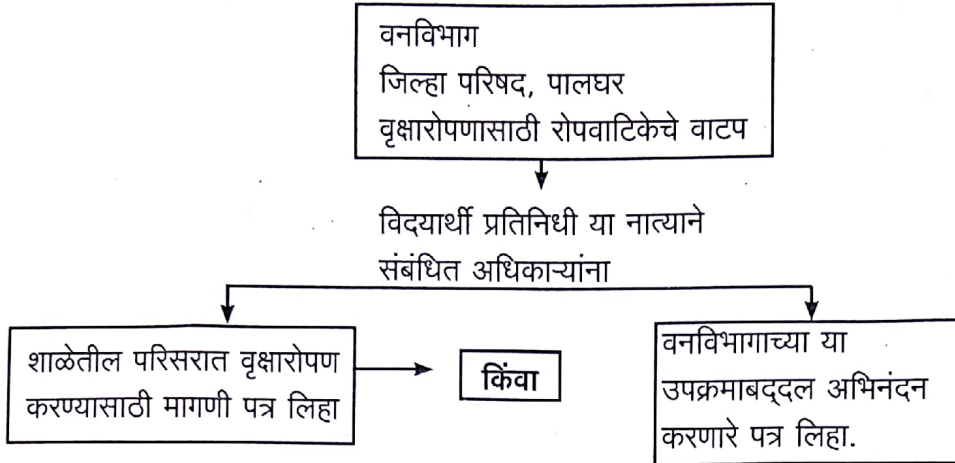
(मागे पहा)

विभाग ४ : उपयोजित लेखन

१२

प्र.४ अ) पत्रलेखन - वृत्तपत्रातील खालील बातमी वाचा व त्याखालील कृती सोडवा.

४

आ) खालीलपैकी कोणतीही एक कृती सोडवा.

१) बातमी लेखन

४

शहरात डॅंग्यूचा वाढता फैलाव. मनपाकडून आरोग्य तपासणी

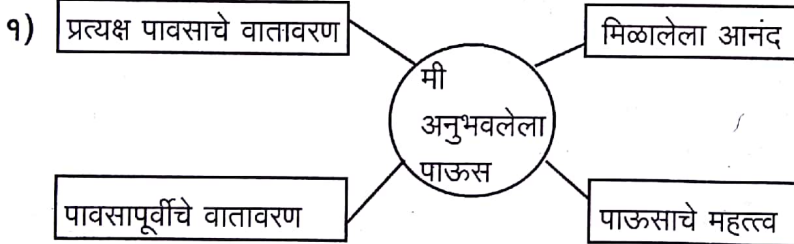
२) खालील मुद्दांच्या आधारावर कथालेखन लिहा.

४

कोल्हा विहिरीत पडतो - गारठतो - एक बोकड विहिरीत डोकावतो - कोल्हा सांगतो पाणी गोड आहे - बोकड विहिरीत उतरतो - बोकडाच्या पाठीवर चढत कोल्हा बाहेर - बोकड अडकतो - तात्पर्य.

इ) खालीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर निबंध लिहा.

४

२) फुलाचे आत्मवृत्त लिहा.

